

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Dominica IV. post Trinitatis.

Evangelium Luc. 6. vers. 36. 42.

Magi cum vidissent Christum & adorassent, non reversi sunt ad Herodem, sed per aliam viam in terram suam remigrarunt, Matth. 2. v. 12.

Egregiam B. Patres hinc nectunt Allegoriam, ut si quis prælucente stella fidei per pœnitentiam Christum accesserit, non redeat posthâc ad volutabra mundi, quod sues in usu habent, 2. Pet. 2. v. 22. sed novam ingressus viam à relictis erroribus absteineat. Venisti per viam scortationis, inquit Chrysostomus, ambula de cœtero viam castitatis, venisti per viam avaritiæ, ambula de cœtero per viam elemosynarum, venisti per viam ebrietatis & temulentæ, ambula de cœtero per viam sobrietatis & temperantiæ. Arctissimo enim vinculo inter se cohærent pœnitentia & nova obedientia, quæ si non sequitur, pœnitentia vera non fuit, quod inde patet, quia fides, quæ conversionis anima est, per charitatem operatur, Gal. 5. v. 6.

Ante octiduum didicimus à Publicanis, quomodo vias peccatorum relinquere & Christum accedere possimus, nimirum per pœnitentiam. Jam sequitur, quando consecuti sumus peccatorum remissionem, quomodo nos gerere debeamus, ut fidem nostram ostendamus, quæ absque operibus mortua est, Jac. 2. v. 17. 18.

Partes Evangelii duæ sunt:

1. *Operum charitatis imperatio.*

II. *Parabolica illustratio.*

J. J.

EXEGESIS.

Cum Rex non erat in Israel, quilibet faciebat, quod sibi rectum videbatur, Jud. 21. v. ult. Hoc non procedit in Ecclesia. Habemus etiam Regem, qui leges nobis præscribit, & expressè dicit: Ego Dominus Deus vester, in præceptis meis ambulate, & judicia mea custodite & facite ea, Ezech. 20. v. 19. vitemus igitur *ἔθελοφροσύνην*, Col. 2. v. 18. frustra enim servitur Deo mandatis hominum, Matth. 15. v. 9.

Epitomen adornavit nobis Christus in hodierno Evangelio, quæ opera verè bona Deo quæ placentia nobis commendat:

1. *Generaliter* his verbis: Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Misericordia est affectus cordis compatientis ob alienam miseriam, nec compatientis tantum, sed juvenis etiam vel re, vel consilio, vel effectu & precibus, vel modo quocunque alio. Hæc est corona omnium virtutum, & catena illa aurea, quæ cælum & terra invicem colligata sunt. Christus igitur, ut fidelis Architectus structuram Spiritualis ædificii inchoat à fundamento. Ubi enim vera & sincera est misericordia, ibi non indigemus regulis, quomodo erga proximum nos gerere debeamus, sed internus ille Doctor hæc omnia monstrabit, hinc dilectio, ex qua oritur misericordia, legis impletio dicitur, Rom. 13. v. 8.

Insti-

Inſtiget nos

1. *Mandatum.* Non ſtat in tuo arbitrio, num velis exercere hanc virtutem nec ne, ſed imperativus te obligat, quem talis tibi Dominus inſinuat, qui animam & corpus in gehennam perdere poteſt, Matth. 10. verſ. 28.

Centurio Capernaiticus habebat ſervos obedientiſſimos, Matth. 8. verſ. 9. nos etiam ſumus ſervi Dei, quid igitur magis decebit nos quam obedientia. Obedientia melior eſt quam victimæ, & auſcultare magis quam offerre adipem arietum, 1. Sam. 15. verſ. 22.

2. *Exemplum,* quod eſt Patris cœleſtis, quem Chriſtus nos imitari vult, non ἀπλῶς, ſed κατὰ τὴν, hoc videlicet reſpectu, ut quantum in hac depravata natura fieri poteſt, opera miſericordiæ & dilectionis conformemus ad proprietates miſericordiæ divinæ. Miſericordia autem Dei eſt

1. *Cordialis,* Luc. 1. verſ. 78. Unde Pater miſericordiarum & Deus omnis conſolationis appellatur, 2. Cor. 1. v. 3. cujus miſericordia tanta eſt, quantus ipſe eſt, Sir. 2. v. 22. Ita noſtra miſericordia non in verbis aut geſtibus tantum conſiſtat, ſed ipſo opere declaretur neceſſe eſt, Col. 3. verſ. 12. Jac. 2. v. 15. 16.

2. *Vniſverſalis,* Sir. 18. v. 2. Ita noſtra miſericordia ad omnes ſe extendat, tam amicos quam inimicos, Matth. 5. v. 44.

3. *Perpetualis,* Eſa. 54. v. 8. Thren. 3. v. 23. Ita & nos dum tempus habemus, bonum operemur ad omnes, & non deficiamus, Gal. 6. v. 9. 10.

Beati tales miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur, Matt. 5. v. 7.

II. *Specialiter.* Ne enim quis ſeipſum decipiat, quaſi verè ſit miſericors, modò

affectum habeat, licet effectus nunquam ſequatur: Specialia quædam opera recenſet, quæ ex miſericordia, ſi vera ſit & realis, promanare ſolent:

1. *Judicii temerarii deteſtatio.* Ita enim habet aphoriſmus Chriſti: nolite judicare, nolite condemnare. Quibus verbis non improbat judicium ordinarium, quod in proximum delinquentem exercetur, vel in Eccleſia, Eſa. 58. v. 1. vel in politia, Exod. 18. verſ. 22. 2. Chron. 19. verſ. 6. ſed judicium temerarium, quando quis proximi nævos exaggerat, omnia quæ facit animo fortè non malo, in deteriorem partem interpretatur, & calumniatur. Hoc eſt vitium perquam familiare in vita communi, ſed graviffimè hoc ipſo peccatur

1. *Contra Deum,* Qui enim temere alios judicat, in Deum ipſum injurius eſt, & honorem Deo debitum ad ſe rapit, Roman. 14. verſ. 4.

2. *Contra proximum,* qui conſervus eſt illius, à quo judicatur. Conſervum autem judicare & condemnare, pugnat contra Chriſtianam charitatem, quæ non aperit ſed operit, non detegit ſed tegit multitudinem peccatorum, 1. Pet. 4. v. 8.

3. *Contra ſeipſum.* Obnoxius enim redditur judicio Dei, ut Chriſtus judicat, quando dicit: Nolite judicare, & non judicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Unde à contrario ſenſu elicitur, qui temerè alios judicant & condemnant, judicium & condemnationem divinam hoc ipſo ſibi attrahere. Quo enim judicio judicamus, eodem judicabimur, Matth. 7. v. 12. nolite igitur judicare ante tempus, quoaduſque Dominus veniat, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, &

consilia cordium manifestabit, tunc laus erit unicuique à Deo, 1. Cor. 4. v. 5.

2. *Fraterna reconciliatio.* Nam remitte, inquit Christus, & remitteretur vobis. Non quod remissio nostra, quâ proximo condonamus offensas, sit causa per & propter quam Deus nobis peccata remittat, sed conditionem tantum ponit Christus, quam Deus à nobis requirit, si peccatorum remissionem consequi velimus. Ubi enim odium implacabile regnat, ibi non est vera fides, quæ per charitatem operatur, Gal. 5. v. 6. absque fide autem impossibile est Deo placere, Ebr. 11. v. 6.

Si igitur verbo vel facto offensus es à proximo, noli immortales iras gerere, sed remitte proximo, quod deliquit in te, & tunc deprecanti tibi peccata solventur, Sir. 28. v. 2. Considera quoties Deum offenderis. Id non fit semel sed singulis diebus, & quidem septies, Prov. 24. v. 16. imò septuagies septies Matth. 18. v. 22. quæ autem proportio inter offensam, quâ Deum ad iram provocasti, & inter offensam, quâ proximus telaxit? nulla profectò. Si vis igitur tibi remitti à Deo, oportet ut remittas proximo, id quod clarissimis verbis Christus docet, Matth. 18. v. 35.

3. *Beneficentia declaratio.* Quia enim Christus in verbis & operibus vult dominari misericordiam, ideò non solum faciles in condonando, sed etiam liberales in dando nos esse jubet. Certè vix magis est necessarium præceptum in vita quotidiana, semper enim dives & pauper cohabitant, Prov. 22. v. 2. Matth. 26. v. 11. homines autem promptiores sunt ad accipiendum quàm ad dandum, Sir. 4. v. 36. propterea toties nobis inculcatur in Scriptura, ut manum aperiamus pauperi, Deut. 15. v. 8. Prov. 3. v. 9.

Esa. 58. v. 7. Tob. 4. v. 7. Sir. 3. v. 33. & c. Rom. 12. v. 13. Gal. 6. v. 9. Eph. 4. v. 28.

Dandum igitur

1. *De proprio.* Tob. 4. v. 7. qui enim offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu Patris sui, Sir. 34. v. 24.

2. *De superfluo.* Hinc Johannes Baptista monet, quod is, qui duas habet tunicas, non habenti unam dare debeat, Luc. 3. v. 11. Sic enim impertendum pauperibus, ne cedat ipsis in relaxationem, nobis verò in angustiam, 2. Cor. 8. v. 13. proinde notanda hinc regula Tob. 4. v. 8. Si multum tibi fuerit, etiam abundanter tribue, si exiguum tibi fuerit, exiguum etiam libenter impertiri stude.

3. *De necessario.* Quando exul aliquis te compellit de elemosyna, aut alius quidam ad summam inopiam redactus, ibi certè frustum panis, quod tibi adhuc superest, cum ipso dividere debes, exemplo viduæ, Luc. 21. v. 3. & Macedonum, 2. Cor. 8. v. 3. Martini item Episcopi, qui pallium dividit, & dimidiâ parte nudum vestivit.

Hoc (1.) *æquum.* Quicquid enim habemus, à Deo habemus, & hoc sine etiam accepimus, ut necessitatem proximi sublevemus, Eph. 4. v. 28. (2.) *Christianum,* & fidem ostendit, Jac. 2. vers. 18. Act. 9. vers. 36. (3.) *Beatum,* Act. 20. vers. 35. Caro quidem non credit, sed exempla probant. Deus est beatissimus, quia ipse omnia dat & nihil accipit. Imò in tota natura omnia quæ dant, præstantiora sunt, quàm quæ accipiunt. Sol est præstantior lunâ, quia ille dat, hæc accipit lumen, & c. (4.) *proficuum.* Magis enim dicit dare quàm accipere, Prov. 19. v. 17. inquit Salomo: Qui miseretur pauperis, mutuo dat Domino, & largissimam retributionem acci-

accipiet. Id confirmat Christus suo testimonio, quando mensuram bonam & confertam & concussam atque exundantem in finem eorum effusum iri asserit, qui largis eleemosynis pauperes exhilaraverint. Cumulatissima igitur sequetur *retributio*

1. *In vita presente.* Otant enim pauperes pro benefactoribus suis, Sir. 29.v.15. & qui dat pauperibus nunquam egebit, Prov. 28.v.27. Confer etiam 2. Cor. 9.v.6. Cornu ejus exaltabitur in gloria, Pl. 112. vers. 9. Esa. 58.v.8. tranquillè vivet & beatè moritur, Pl. 41.v.1. seqq.

2. *In vita sequente,* Matt. 19.v.21. Luc. 16. vers. 9. eleemosyna enim non patitur animam ire in tenebras, Tob. 4.v.11. sed purgat peccata, & facit invenire vitam æternam, Tob. 12. vers. 9. Matth. 25.v.34. Luc. 12.v.33. Contra verò, qui in misericors est erga proximum, justitiam experietur, de quo Christus v. 38. & qua proximo mensurâ mensus est, eadem metietur ipsi, Prov. 21.v.13. Jac. 2.v.13.

De Secundo.

Restat pars altera, nimirum *parabolica preceptorum horum illustratio*, quam breviter percurramus. Parabolæ tres sunt

1. *De Cæco Cæci Duce.* Num potest cæcus cæcum ducere inquit, nonne ambo in foveam cadent? Quibus verbis tacitè notat Pharisæos & Scribas, qui clavem scientiæ sibi impudenter vindicabant, aliosque superciliosè contemnebant, cum tamen ipsi in rebus divinis vel talpâ coeciore essent, & quos ducebant homines simplices & plebejos, in foveam æternæ perditionis præcipitarent, ut expressè nominantur, Matth. 15.v.14.

Potest tamen hæc sententia ad nostrum

etiam propositum applicari, præsertim quando caro nostra ad præcepta superiora: Remittite & remittetur vobis, date & dabitur vobis, excipit: Cur ego solus dem? hic & ille plus habet quàm ego, & tamen nihil erogat pauperibus. Cur remittam, cum proximus mihi non velit remittere? ibi procedit parabola: Num coecus coecum potest ducere? nonne ambo in foveam cadent? quid ad te hic vel ille, tu fac officium, proximus non respondebit pro te, sed pro se in extremo judicio, Rom. 14.v.12. unusquisq; enim proprium onus portabit, Gal. 6.v.5. conf. 2. Pet. 1.v.7-9. videamus igitur quos & quales in negotio religionis duces sequamur, periculum enim hoc in casu maximum, Esa. 9.v.16.

II. *De Magistro discipulum superante:* Discipulus non est supra Magistrum, inquit Christus, si verò est sicut magister, perfectus est. Iterum de Scribis & Pharisæis loquitur Dominus principaliter, secundariò tamen ad præcepta enumerata respicit. Caro enim quandoque oggannit: Si quotidie dimiserò unicuique, quod in me delinquit, contemtui obnoxius ero, & ita veterem ferendo injuriam in vitam novam. Si semper dederò, quomodo tandem dives ero? oportet etiam pro liberis aliquem thesaurum colligere. Sed respondet Christus ad has objectiunculas: Discipulus non est supra magistrum. Ego vobis dico, date & dabitur vobis, remittite & remitteretur vobis, cur non creditis verbis meis? vultis me docere? aut justificare sapientiam? Luc. 7. vers. 35. an nescitis, quod omnes promissiones divinæ sint intelligendæ cum exceptione crucis. Ego ipse pauper & contemptus fui in mundo, cur ergò vos meliorem fortem expetitis?

Disci-